

6. Шафранський В. В., Слабкий Г. О., Качала Л. О. Основи Європейської політики і стратегія для XXI століття: стратегічне керівництво в інтересах здоров'я. *Економіка і право охорони здоров'я*. 2016. № 2 (4). С.72–75. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/39267/1/2016-2-eip.pdf>

Олег КРАВЦОВ

к.х.н., доц., доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування, НТУ «Дніпровська Політехніка»

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

В умовах війни та поствоєнної відбудови України та розвитку цифрової економіки особливого значення набуває запровадження цифрових технологій у сферу публічного управління та формування нових державних механізмів електронного урядування, що дасть величезні можливості для управління країною. Цифрова трансформація України є важливою передумовою модернізації суспільно-політичної системи України, а також уможливило розвиток цифрової економіки й цифрового ринку.

Україна вже суттєво просунулась в реалізації проєктів цифровізації. За останні роки Україна значно посилала свої позиції у цифровому реформуванні державного апарату й підзвітності влади. Цифровізація охопила не лише простір електронного документообігу органів державної влади й накопичення сфери відкритих даних, а й сферу цифрової освіти й електронної участі громадян України. Про це свідчать позиції України, відображені у рейтингу «E-Government Survey 2020» – у 2018 р. наша держава посідала 82 місце, у 2020 р. вже 69. Це стало можливим завдяки активній та наполегливій роботі нового центрального органу виконавчої влади – Міністерства цифрової трансформації. На це відомство покладається формування й реалізація державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування й електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері розвитку цифрових навичок і цифрових прав громадян; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів та інтероперабельності, розвитку інфраструктури широкосмугового доступу до Інтернету та телекомунікацій, електронної комерції та бізнесу; у сфері надання електронних та адміністративних послуг; у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації; у сфері розвитку ІТ-індустрії.

Наразі Міністерством цифрової трансформації реалізовано низку важливих проєктів – Дія, Дія.Бізнес, Дія.Цифрова освіта, Безпека дітей в Інтернеті, e-Резидентство, Dіia City, e-Декларація, Євроінтеграція, кожен з яких акумулює важливі принципи цифрового врядування – швидке і зручне надання державних онлайн-послуг, створення мобільного застосунку з цифровими документами, допомога малому і середньому бізнесу, функціонування мобільних центрів адміністративних послуг у кожному куточку України, навчання. Загалом, в Україні Міністерством цифрової трансформації започатковано 94 проєкти, які охоплюють всі найважливіші сфери: Е-Юстиція, Е-Освіта і наука, Е-Оборона, Е-Цифрова трансформація, Е-Захист довкілля та природних ресурсів, Е-Державне майно, Е-Кіберзахист, Е-статистика, Е-антимонопольний, Е-сільське господарство, Е-внутрішні справи, Е-Закордонні справи, Е-Культура та інформаційна політика, Е-Соціальна політика, Е-Фінанси, Е-Ветерани, Е-Інфраструктура, Е-Охорона здоров'я, Е-Економіка та торгівля, Е-Розвиток громад та територій, Е-Реінтеграція, Е-Енергетика [1].

Співпраця з європейськими та міжнародними фундаціями, яка досить успішно розвивається, є однією із ключових умов успіхів України в реалізації проєктів цифровізації. Ці успіхи та значне просування в напрямі євроінтеграції дозволили розпочати консультації щодо приєднання України до програми «Цифрова Європа» та сподіватися на її підписання найближчим часом. Це дозволить залучати фінансові та інші ресурси для реалізації відповідних

проектів, що призведе до докорінної трансформації моделі державного менеджменту й участі українців у прийнятті важливих рішень.

При цьому треба враховувати, що успішність процесів цифрової трансформації публічного управління потребує докорінних змін системи освіти як фахівців у цій галузі, так і публічних службовців й поступового узгодження освітньо-професійних програм з технологічною й інформаційно-комунікаційною динамікою українського суспільства.

Міністерством цифрової трансформації України започатковано курси із базової цифрової грамотності, в основі яких – загальноєвропейські стандарти викладання та оцінки цифрової компетентності. Даний проєкт впроваджено за підтримки швейцарсько-української Програми EGAP, компаній Google, Microsoft, Академія ДТЕК, CISCO. Працівники публічних органів мають можливість підвищити свою цифрову компетентність шляхом проходження курсів у національній онлайн-школі за такими напрямками: «Цифрова грамотність державних службовців 1.0. на базі інструментів Google»; «Відкриті дані для державних службовців»; «Доступ до публічної інформації», «Персональні дані», «Електронний підпис», «Що таке державна політика і як її формувати», «Як громаді стати цифровою», які реалізовані на державній освітній платформі «Дія» Міністерства цифрової трансформації України.

Також урядом схвалено концепцію розвитку цифрових компетентностей та затверджено план заходів з її реалізації до 2025 року [2].

Основною метою цієї Концепції є визначення пріоритетних напрямів і основних завдань з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема працездатних осіб, громадян похилого віку, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, інших вразливих груп населення, в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства. Основними завданнями цієї Концепції є:

- формування та розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві, що сприятимуть розвитку цифрової економіки та суспільства, а також розвитку електронної демократії і людського капіталу;
- забезпечення правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян;
- розроблення комплексних змін до законодавства, що забезпечить визначення цифрової освіти, цифрових навичок та цифрових компетентностей у сферах суспільного життя;
- визначення системи та опису складових цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівня володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників, зокрема в професійних стандартах;
- забезпечення координації дій на рівні органів виконавчої влади з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- створення індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- підвищення рівня обізнаності громадян щодо небезпек в Інтернеті [2].

Відповідні плани знайшли своє відображення і у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки», де вказано про недостатню практику та досвід впровадження цифрових технологій, незадовільний рівень цифрової компетентності наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників [3].

Підсумовуючи, треба зазначити що успіхи України в сфері цифрової трансформації значною мірою обумовлені співпрацею з європейськими та іншими міжнародними структурами, відбувається побудова організаційно-правової основи цифрової трансформації органів публічного управління, відбувається розвиток цифрових навичок та компетенцій публічних службовців. Але для успішності трансформаційних процесів питанням розвитку цифрових компетентностей публічних службовців необхідно приділяти більшу увагу на всіх рівнях влади. Також потрібно активно впроваджувати цифрові технології в навчальний процес для більш результативного розвитку цифрової грамотності у сфері публічного управління.

Список використаної літератури

1. Проекти цифрової трансформації. URL: <https://plan2.diiia.gov.ua/projects/>
2. Концепція розвитку цифрових компетентностей: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>.
3. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>.

Микола ЛАХИЖА

*д. держ. упр., проф., професор кафедри
публічного управління та адміністрування
Інституту підготовки кадрів державної
служби зайнятості України, м. Київ*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ

Осмислюючи тему європейського цивілізаційного вибору України важливо чітко уявляти суть таких наріжних у даному контексті понять, як «цивілізація», «глобалізація», «європейський вибір», які вже неодноразово були предметом дослідження українських вчених. Наприклад, протягом багатьох років активно функціонувала школа євроінтеграційних досліджень в ДРІДУ НАДУ при Президентів України (Л. Прокопенко, Н. Рудік, О. Рудік та інші). Суттєвими є напрацювання в сфері євроінтеграції І. Грицяка, Р. Петрова (Київ), В. Стрельцова, О. Труша (Харків), Н. Драгомирецької (Одеса), М. Лендшел (Ужгород), С. Федоняка (Чернівці).

Варто виділити матеріали національної доповіді «Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегії дії» (2016 р.), підготовленої вченими Національної Академії наук України. На думку цих вчених, метою цивілізаційного розвитку України є гідна самореалізація людини. Наголошується, що «Цивілізаційний вибір країни – це цивілізаційний шлях, який потребує низки виборів – як у сенсі періодичного обрання влади в демократичному суспільстві, так і в сенсі здійснення вибору за вибором представниками обраної влади і політичної опозиції, а також забезпечення щоденного вибору кожним свідомим громадянином... Цивілізаційний вибір – це постійний процес обрання, корекції та втілення власних, а не нав'язаних ззовні стратегій розвитку» [1, с. 280].

Серед інших визначень поняття «цивілізація» нам імпонує підхід С. Пірожкова та Н. Хамітова, які зробили спробу осмислення цивілізаційного вибору України в глобалізованому світі: «У найширшому сенсі цивілізація є спосіб присутності того чи іншого народу в історії. Якщо ця присутність є гуманістичною, то цивілізація органічно включає в себе культуру. Цивілізація надихається культурою – культура набуває буттєвої вкоріненості цивілізації... Будь-яка цивілізація розвивається як єдність минулого, сучасного і майбутнього. Отже, цивілізація – це і її історія, і наявний стан, і цивілізаційний проєкт (спрямованість у майбутнє)» [2].

У цьому відношенні варто особливу увагу звернути на історію України, яка вже неодноразово була змушена робити вибір між Заходом і Сходом. Згідно досліджень С. Гантингтона, українські території в різні часи перебували у складі трьох цивілізацій: східноправославної, західнохристиянської та мусульманської. Ю Павленко писав про розвиток українських земель в складі християнського європейського світу. Російські дослідники та політики намагаються довести належність України до «русского мира» і є частиною російської православної цивілізації.

Неминучим є врахування цивілізаційного протистояння, яке для України осмислюється не лише з точки зору забезпечення її ідентичності, а й в руслі цивілізаційного протистояння Росії із Заходом, де Україна сприймається лише як розмінна монета та сфера впливу, яку можна поділити чи анексувати повністю.